

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum bonum, & malum morale possit in passionibus animæ
inueniri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

Super titulum quasi uigesima quarta.

ARTICVLVS PRIMVS.

A ARTICVLVS II.

Super questionis uigesima quarta articulum secundum.

Utrum bonum & malum morale possit in passionibus anime inueniri.

Utrum omnis passio anime sit mala moraliter.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod nulla passio anime sit bona, uel mala moraliter. Bonum enim & malum morale est proprium hominis: mores enim proprie dicuntur humani, ut Am brosius dicit super Lucam, sed passiones non sunt propriae hominum, sed sunt etiam aliis animalibus communes. ergo nulla passio anime est bona, uel mala moraliter.

¶ 2 Præter. Bonum, uel malum hominis est secundum rationem esse, uel præter rationem esse, ut Dio. dicit 4. c. de diuino. sed passiones anime non sunt in ratione, sed in appetitu sensitivo, ut supra dictum est. ergo non pertinet ad bonum, uel malum hominis, quod est bonum morale.

¶ 3 Præter. Philosophus dicit in 2. Ethic. quod passionibus neque laudamur neque uituperamur, sed secundum bona & mala moralia laudamur & uituperamur. ergo passiones non sunt bonæ, uel malæ moraliter.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit in 14. de ciui. Dei. de passionibus anime loquens, Mala sunt ista si malus est amor: bona, si bonus.

RESPON. Dicendum, quod passiones anime dupliciter possunt considerari. Vno modo, secundum se, Alio modo, secundum quod subiacent imperio rationis, & uoluntatis. Si igitur secundum se considerentur, prout scilicet sunt motus quidam irrationalis appetitus, sic non est in eis bonum, uel malum morale, quod dependet a ratione, ut supra dictum est. Si autem considerentur secundum quod subiacent imperio rationis & uoluntatis, sic est in eis bonum, uel malum morale. Propinquior enim est appetitus sensitivus ipsi rationi & uoluntati, quam membra exteriora, quorum tamen motus & actus sunt boni, uel mali moraliter, secundum quod sunt uoluntarij: unde multo magis, & ipsæ passiones secundum quod sunt uoluntariæ, possunt dici bonæ, uel malæ moraliter. Dicuntur autem uoluntariæ, uel ex eo quod a uoluntate imperantur, uel ex eo quod a uoluntate non prohibentur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod istæ passiones secundum se consideratæ, sunt communes hominibus, & animalibus, aliis, sed secundum quod a ratione imperantur, sunt propriae hominibus.

AD SECUNDVM dicendum, quod etiam inferiores uires appetitus dicuntur rationales, secundum quod participant aliquam rationem, ut dicitur in primo Ethicorum.

AD TERTIVM dicendum, quod Philosophus dicit, quod non laudamur, aut uituperamur secundum passiones absolute consideratas, sed non remouet, quin possint fieri laudabiles, uel uituperabiles secundum quod a ratione ordinantur. unde subdit, Non enim laudatur, aut uituperatur qui timet, aut irascitur, sed qui aliquam rationem, id est secundum rationem, uel præter rationem.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod omnes passiones anime sunt malæ moraliter. Dicit enim Augustinus de ciui. Dei, quod passiones anime quidam uocant morbos, uel perturbationes anime, sed omnis morbus, uel perturbatio anime est aliquid malum moraliter. ergo omnis passio anime moraliter mala est.

¶ 2 Præter. Damascius dicit, quod operatio quidam que secundum naturam motus est, passio uero quæ præter naturam, sed quæ est præter naturam in motibus anime, hæret rationem peccati & mali moralis. unde ipse alibi dicit, quod diabolus uersus eum ex eo quod est secundum naturam, in id quod est præter naturam. ergo huiusmodi passiones sunt malæ moraliter.

¶ 3 Præter. Omne quod inducit ad peccatum, hæret rationem mali, sed huiusmodi passiones inducunt ad peccatum. Unde Ro. 8. dicuntur passiones peccatorum. ergo uidentur quod sunt malæ moraliter.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit in 14. de ciui. Dei, quod rectus amor omnes istas affectiones rectas habet. Merent enim peccare, cupiunt perseverare, dolent in peccatis, gaudent in operibus bonis.

RESPON. Dicendum, quod circa hanc questionem diuersa fuit sententia Stoicorum, & Peripateticorum. Nam Stoici dixerunt, omnes passiones esse malas: Peripatetici uero dixerunt, passiones moderatas esse bonas: quæ quidem differentia, licet magna uideatur secundum uocem, tamen secundum rem uel nulla est, uel parua, si quis utrorumque intentiones consideret. Stoici enim non discernunt inter sensum & intellectum, & per consequens nec inter intellectum appetitum & sensum: unde nec discernunt passiones anime a motibus uoluntatis, secundum hoc quod passiones anime sunt in appetitu sensitivo: simplices autem motus uoluntatis sunt in intellectu: sed omnem rationabilem motum appetitus partis uocabatur uoluntate, passiones autem dicebantur motus præcedentes extralimites rationis. Et ideo eorum sententiam sequens Tullius in 3. l. de Tusculanis quaest.

omnes passiones uocantur morbos: ex quo argumentatur, quod quod morbosus sunt, sani non sunt: & qui sani non sunt, insipientes sunt. unde insipientes in sanos dicimus. Peripatetici uero omnes motus appetitus sensitivi passiones uocant: unde eas bonas aestimant, cum sunt a ratione moderate. malas autem cum sunt præter moderationem rationis. Ex quo patet, quod Tullius in eodem libro Peripateticorum sententiam, quod approbabat mediocritatem passionum, inconuenienter imbat, dicens, quod omne malum est mediocre uitam dicitur esse. nam sicut corpus est mediocre agitur, sanum non est: sic ista mediocritas morborum, uel passionum anime sana non est. Non enim passiones dicitur morbi uel perturbationes anime, nisi cum caret mo-

Prima Secunda S. Thomæ. H 2 dera-

IN responsione ad secundum sectum articuli, reuertitur ad hoc dubium: quoniam si omnis passio est sum præternaturalitate aliqua morbus cordis, ergo omnis passio nocet naturæ: ac per hoc ex genere suo est mala moraliter, quoad est uoluntaria.

Ad hoc dicitur dupliciter. Primo ex parte corporeæ naturæ, quod licet omnis passio exeat limites naturalis motus, non tamen omnis passio nocet, aut habet aliquid præter naturam, quia hoc consonat naturæ, ut quandoque motus cordis uarietur. Sed quia hoc uidetur esse per accidens, propter incidetiam, scilicet, ideo melius dicitur ex parte rationis, quia scilicet recta ratio dicitur, quod propter aliquod bonum corpori etiam noxamentum inferatur. Et propterea fit ut absque malitia morali actus exterior, puta, ambulatio, & motus manuum, & corporis in bello, & in uariis exercitijs sunt cum ampliori motu, quam esset naturalis, & cum læsione corporis: ita absque morali malitia eligitur præternaturalis motus cordis per actus appetitus sensitivi pro aliquo opportuno exercendo, puta, pro iudiciata, pro compassione &c.

Inf. q. 59. ar. 2. & 3. & 2. q. 123. art. 10. co. & ma. q. 13. ar. 1. co. & 1. Eth. lec. 16. & li. 2. le. 3. & 7. phys. le. 6. c. 4. princ. & li. 14. c. 9.

Li. 2. orth. c. 22.

li. 4. orth. si. det. c. 21.

ca. 9. par. 2. princ. to. 6.

Li. 4. fol. 3. a princ. lib.

li. 3. fol. 5. a princ. li. numerando.

Inf. q. 59. ar. 1. co. & ad 2. & 2. q. 35. ar. 1. ad 1. & 2. di. 36. ar. 2. & ma. q. 10. ar. 1. ad 1. & q. 12. ar. 2. ad 1. & ar. 3. co. In præfatione non preueniunt a fine. to. 5. Cap. 4. non proca sine. q. 22. c. 7. post me. & c. 9. to. 5. q. 19. ar. 3. D. 22. 8. cult.